

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DO POTRZEB I MOŻLIWOŚCI PSYCHOFIZYCZNYCH UCZNIÓW

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. (z późniejszymi zmianami) w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych.

Nauczyciel jest obowiązany, na podstawie opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, dostosować wymagania edukacyjne, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 1, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

Dostosowanie wymagań:

- powinno dotyczyć głównie form i metod pracy z uczniem, nie treści nauczania,
- nie może polegać na takiej zmianie treści nauczania, która powoduje obniżanie wymagań wobec uczniów z normą intelektualną,
- nie oznacza pomijania haseł programowych, tylko ewentualne realizowanie ich na poziomie wymagań koniecznych lub podstawowych,
- nie może prowadzić do zejścia poniżej podstawy programowej, a zakres wiedzy i umiejętności powinien dać szansę uczniowi na sprostanie wymaganiom kolejnego etapu edukacyjnego.

Specyficzne trudności w uczeniu się to:

- dysgrafia – trudności w opanowaniu kształtnego, czytelnego pisma o zadowalającym poziomie graficznym,
- dysortografia – trudności w opanowaniu poprawnej pisowni, zgodnej z regułami ortograficznymi danego języka,
- dysleksja – trudności w opanowaniu umiejętności poprawnego czytania, zarówno pod względem technicznym, jak i rozumienia czytanych treści,
- dyskalkulia - trudności w opanowaniu podstawowych umiejętności arytmetycznych,
- inteligencja niżej niż przeciętna.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z języka polskiego, języka obcego i historii dla uczniów z dysgrafią

- ☐ ma dotyczyć formy sprawdzania wiedzy, a nie treści,
- ☐ wymagania merytoryczne, co do oceny prac pisemnych powinny być ogólne, takie same jak dla innych uczniów, natomiast sprawdzanie pracy może być niekonwencjonalne,
- ☐ nie należy oceniać poziomu graficznego pisma i jego estetyki,
- ☐ zachęcać ucznia do pisania drukowanymi literami,
- ☐ pozwolić uczniowi na wykonywanie prac pisemnych na komputerze,
- ☐ zapewnić więcej czasu na prace pisemne podczas lekcji, w przypadku, gdy praca ucznia jest nieczytelna, poprosić go o jej przeczytanie.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z języka polskiego, języka obcego i historii dla uczniów z dysortografią

- ☐ dotyczyć ma głównie formy sprawdzania i oceniania wiedzy z tego zakresu,
- ☐ w żadnym wypadku dysortografia nie uprawnia do zwolnienia ucznia z nauki ortografii i gramatyki,
- ☐ zamiast klasycznych dyktand proponuje się sprawdziany polegające na uzasadnianiu pisowni wyrazów, odwołując się do znajomości zasad ortograficznych,
- ☐ można też dawać teksty z lukami lub pisanie z pamięci,
- ☐ oceniać tylko merytoryczną stronę pracy, częściej sprawdzać zeszyty szkolne ucznia, ustalić sposób poprawy błędów, czuwać nad wnikliwą ich poprawą,
- ☐ posadzić ucznia blisko nauczyciela – umożliwi to zwiększenie koncentracji uwagi,
- ☐ ograniczyć bodźce rozpraszające (np. zachowania innych uczniów), bliskość tablicy pozwoli na zmniejszenie ilości błędów przy przepisywaniu, zwiększy kontrolę pracy ucznia przez nauczyciela,
- ☐ na pracach klasowych pozwalać korzystać ze słownika ortograficznego.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z języka polskiego, języka obcego i historii dla uczniów z dysleksją

- ☐ nie wymagać, by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst, pozwolić na opracowanie go w domu i dopiero wtedy sprawdzić opanowanie czytania,

- ☐ dawać więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, w razie potrzeby pomagać przy ich odczytaniu, upewniać się, czy uczeń właściwie zrozumiał polecenie i czytany tekst poprzez zadawanie mu dodatkowych pytań,
- ☐ pisemne sprawdziany powinny ograniczać się do określonych treści, wskazane jest zatem stosowanie testów wyboru, zdań niedokończonych lub tekstów z lukami (kl. 4-6) – pozwoli to uczniowi skoncentrować się na kontrolowanej tematyce,
- ☐ selekcjonować wiadomości do nauki,
- ☐ jeśli to możliwe uprzedzić ucznia, że będzie pytany np. na początku lekcji – pozwoli to mu skoncentrować się, przypomnieć nauczony materiał, a także zmniejszyć napięcie emocjonalne blokujące ucznia.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z matematyki, fizyki, chemii, geografii, przyrody i biologii dla uczniów z dysleksją

- ☐ naukę tabliczki mnożenia, definicji, reguł, wzorów, symboli chemicznych rozłożyć w czasie, często przypominać i utralać,
- ☐ nie wrywać do natychmiastowej odpowiedzi, przygotować wcześniej zapowiedź, że uczeń będzie pytany,
- ☐ w trakcie rozwiązywania zadań tekstowych sprawdzać, czy uczeń przeczytał treść zadania i czy prawidłowo ją zrozumiał, w razie potrzeby udzielać dodatkowych wskazówek,
- ☐ w czasie sprawdzianów zwiększyć ilość czasu na rozwiązanie zadań,
- ☐ uwzględniać trudności związane z myleniem znaków działań, przedstawianiem cyfr, zapisywaniem reakcji chemicznych itp.,
- ☐ materiał sprawiający trudność dłużej utralać, dzielić na mniejsze porcje,
- ☐ oceniać tok rozumowania, nawet gdyby ostateczny wynik zadania był błędny, co wynikać może z pomyłek rachunkowych,
- ☐ oceniać dobrze, jeśli wynik zadania jest prawidłowy, choćby strategia dojścia do niego była niezbyt jasna.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z matematyki, fizyki, chemii, geografii, przyrody i biologii dla uczniów z dyskalkulią

- ☐ wyjaśniać uczniom przydatności przedmiotów ścisłych w życiu codziennym,

- ☐ używać pomocy dydaktycznych angażujących wszystkie zmysły (rysunki, tabele, schematy, mapy myślowe, podkreślanie najważniejszych informacji, używanie kolorów, symboli graficznych itp.),
- ☐ uczyć szacowania,
- ☐ ćwiczyć liczenie pamięciowe,
- ☐ nakłaniać do "głośnego myślenia" podczas rozwiązywania zadań,
- ☐ łączyć wiedzę w logiczną całość, dzielić ją na porcje łatwo przyswajalne dla ucznia,
- ☐ unikać oceniania metody, którą uczeń dochodzi do wyniku, nawet jeśli jest "okrężna".

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z matematyki, fizyki, chemii, geografii, przyrody i biologii dla uczniów z dysgrafią

- ☐ dostosowanie wymagań ma dotyczyć formy sprawdzania wiedzy, a nie treści, wymagania merytoryczne co do oceny prac pisemnej powinny być ogólne, takie same jak dla innych uczniów, natomiast sprawdzenie pracy nie powinno odnosić się do jej strony graficznej,
- ☐ umożliwić uczniowi pisanie prac domowych literami drukowanymi lub na komputerze,
- ☐ wydłużyć czas na sporządzanie notatek, ewentualnie przygotować je dla ucznia.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych dla uczniów o inteligencji niższej niż przeciętna

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z języka polskiego

- ☐ zmniejszanie ilości, stopnia trudności i obszerności zadań,
- ☐ dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczanie czasu na ich opanowanie i odpytywanie,
- ☐ wydłużanie czasu na odpowiedź, przeczytanie lektury,
- ☐ wprowadzanie dodatkowych środków dydaktycznych, np. ilustracje, ruchomy alfabet,
- ☐ odwoływanie się do znanych sytuacji z życia codziennego,
- ☐ formułowanie pytań w formie zdań o prostej konstrukcji powołujących się na ilustrujące przykłady,
- ☐ częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień,

- ☐ prowadzenie zajęć w ramach zespołu dydaktyczno-wyrównawczego, gdzie, szczególnie u młodszych dzieci, należy oprócz wyjaśniania bieżących zagadnień programowych usprawniać funkcje poznawcze (zajęcia dodatkowe są niezbędne, bowiem dziecko z inteligencją niższą niż przeciętna nie jest w stanie opanować tych umiejętności tylko dzięki pracy na lekcji i samodzielnej nauce własnej w domu),
- ☐ zezwolenie na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcjach,
- ☐ przeprowadzanie dyktand indywidualnie, w wolniejszym tempie, gdyż dzieci te często nie nadążają za klasą; potrzeba większej ilości czasu i powtórzeń na opanowanie materiału.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z języka obcego

- ☐ zmniejszanie ilości słówek do zapamiętania,
- ☐ pozostawianie większej ilości czasu na ich przyswojenie,
- ☐ odpytywanie po uprzedzeniu, kiedy i z czego dokładnie uczeń będzie pytany,
- ☐ ograniczenie wymagań w wypowiedzaniu się na określony temat do kilku krótkich, prostych zdań.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z matematyki, chemii, fizyki, przyrody, biologii i geografii

- ☐ częste odwoływanie się do konkretnego (np. graficzne przedstawianie treści zadań), szerokie stosowanie zasady pogłębowości,
- ☐ omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności (pamiętając, że obniżenie wymagań nie może zejść poniżej podstawy programowej),
- ☐ podawanie poleceń w prostszej formie (dzielenie złożonych treści na proste, bardziej zrozumiałe części),
- ☐ wydłużanie czasu na wykonanie zadania,
- ☐ podchodzenie do dziecka w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielenia pomocy, wyjaśnień, mobilizowania do wysiłku i ukończenia zadania,
- ☐ zadawanie do domu tyle, ile dziecko jest w stanie samodzielnie wykonać,
- ☐ potrzeba większej ilości czasu i powtórzeń dla przyswojenia danej partii materiału.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z historii

- ☐ wypisywanie (w związku z dużym problemem w selekcji i wyborze najważniejszych informacji z danego tematu) kilku podstawowych pytań, na które uczeń powinien znaleźć odpowiedź, czytając dany materiał (przy odpytywaniu prosić o udzielenie na nie odpowiedzi); podobnie postępować przy powtórkach,
- ☐ pozostawianie większej ilości czasu na przygotowanie się z danego materiału (dzielenie go na małe części, wyznaczanie czasu na jego zapamiętanie i odpytywanie).

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z muzyki, wychowania fizycznego, plastyki i techniki

- ☐ zapewnienie większej ilości ćwiczeń, aby uczeń opanował daną sprawność (w razie potrzeby zwolnienie z wykonania ćwiczeń przerastających możliwości ruchowe ucznia),
- ☐ wielokrotne tłumaczenie i wyjaśnianie zasad i reguł gier sportowych,
- ☐ podpowiadanie tematu pracy plastycznej czy technicznej, częste podchodzenie do ucznia w celu ukierunkowania w działaniu,
- ☐ pozwalanie na korzystanie ze śpiewników, wzorów, zapisów nutowych,
- ☐ liberalne ocenianie wytworów artystycznych ucznia,
- ☐ w ocenianiu zwracanie większej uwagi na wysiłek włożony w wykonanie zadania, niż ostateczny efekt pracy.